

ВПЛИВ РІЗНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

У статті проаналізовано вплив різних факторів на розвиток міського транспорту.

Ключові слова: транспортна інфраструктура, міські пасажирські перевезення.

Вступ

Визначення впливу різних видів міського транспорту на зовнішнє середовище, затори, травматизм та загибель людей, розрахунок доходів та витрат міського бюджету від усіх видів транспорту дозволять науково обґрунтувати впровадження рейкового пасажирського транспорту у великих містах для сталого розвитку суспільства. При цьому якщо упустити один з обов'язкових аспектів, то проблема не буде повністю вирішена.

Постановка задачі

Для оптимізації впровадження міських видів транспорту слід враховувати багато різних факторів, які суттєво впливають на розвиток транспортної інфраструктури. В даній роботі вперше в Україні та СНД запропоновано вирішити цю проблему з урахуванням таких впливових чинників:

1. Історична побудова, рельєф та площа міста, наявність річок та моря.
2. Чисельність місцевих мешканців та кількість гостей міста.
3. Існуючий стан розвитку міської транспортної інфраструктури.
4. Екологічний стан міста.
5. Наявність заводів, виробничих підприємств, історичних пам'яток, об'єктів відпочинку та розваг.
6. Розвиненість приміської зони та кількість мешканців, які приїждять працювати в місто, або відпочивати у приміській зоні.
7. Рівень доходів, смертності, народжуваності та мобільності населення міста.
8. Розташування аеропортів, залізничних, морських, автобусних та річкових вокзалів.
9. Виділення коштів з міського бюджету.

10. Виділення додаткових коштів з державного бюджету країни.

11. Будівництво транспортної інфраструктури за рахунок приватних коштів.

Нижче наведені дослідження стосовно визначення впливу позначених вище чинників на переваги та недоліки різних видів міського транспорту.

Результати

Історична побудова, рельєф та площа міста, наявність річок та моря значно впливає на вибір виду міського транспорту та розвиток транспортної інфраструктури.

Якщо місто налічує багато років існування та розташовано в західному регіоні України і деякий час було під впливом європейської культури, то в ньому, як правило, вузькі та непрямі вулиці, будинки побудовані дуже щільно. Така архітектура міста не дозволяє в повній мірі використовувати звичайний трамвай та тролейбуси. Проте в центральній частині міста можна використовувати невеликі автобуси типу «Богдан» та маршрутні таксі. Будувати метро в таких містах з чисельністю населення менш 1 млн мешканців економічно недоцільно. В цьому разі можна організувати рух підземного швидкісного трамваю, який дозволить значно покращити екологічний стан міста. Основним представником таких міст є Львів.

У великих містах, які побудовані в промислових районах степової та лісостепової зонах, і налічують близько 300-400 років, ширина вулиць значно ширше, їх напрям в основному орієнтовано вздовж пагорбів та річок. В цих містах транспортна інфраструктура розвивалася по іншому і характеризується наявністю рейкових видів транспорту, тролейбусів, автобусів та метро [1]. На забруднення міста від шкідливих викидів транспорту раніш не звертали уваги, оскільки основне забруднення доводилося відбуватися за рахунок викидів заводів та фабрик. В останні 25 років в цих містах став

потужно розвиватися автомобільний транспорт за рахунок мікроавтобусів.

Окремо слід зупинитися на історичному розвитку міста Києва, який налічує близько 1600 років. На його побудову суттєво вплинув рельєф (наявність пагорбів та балок), велика площа міста, розташування на обох берегах Дніпра, наявність кількох мостів та столичний статус.

Перелічені фактори суттєво вплинули на розвиток транспортної інфраструктури міста Києва. В ньому одночасно міські перевезення виконуються усіма видами транспорту:

- звичайний трамвай;
- швидкісний трамвай;
- автобуси;
- маршрутні таксі;
- тролейбуси;
- метро;
- приміські електропоїзди;
- річковий транспорт.

Серед великих міст України самостійне місце займає Одеса, яка розташована на березі Чорного моря. Спокійний рельєф міста зумовив чітку побудову вулиць, які мають уклін в бік моря. В цьому місті крім перерахованих вище видів транспорту (за виключенням метро та швидкісного трамваю) є ще морський транспорт.

Чисельність місцевих мешканців з урахуванням кількості гостей. Існуючий стан розвитку міської транспортної інфраструктури. За часів СРСР склалося так, що великі міста з населеністю мешканців більш ніж 1 млн можуть мати метро. Такими містами в Україні є Київ, Харків, Дніпропетровськ, Одеса, Донецьк, але не всі ці міста можуть мати метро, оскільки на його будівництво впливають геологічні умови, розвиненість існуючої транспортної інфраструктури, протяжність транспортних зв'язків. Наявність коштів в бюджеті міста та підтримка уряду. Зараз в Україні чисельність жителів деяких міст стала суттєво зменшуватися за рахунок смертності та міграції. Наприклад в Дніпропетровську вона знизилася на 300 тис., а метро продовжує будуватися. В той час зросла кількість мешканців в Кривому Розі майже до 1000 тис., в якому метро нема. Це місто має протяжність більше 100 км і проблему транспортних зв'язків тут вирішують за рахунок приміських залізничних пасажирських перевезень та будівництва швидкісного трамваю. Одночасно тут розвинуто автомобільне сполучення разом з іншими видами міського транспорту.

Але в усіх без виключення великих містах України проблема транспорту з кожним роком загострюється, оскільки основним видом транспорту в них стали маршрутні таксі. До того значно виросла кількість приватних катівок. Разом ці основні причини призвели до дуже небажаних наслідків:

- швидкість руху міського транспорту суттєво знизилася;
- зросла кількість заторів та «технологічних пробок»;
- кількість шкідливих викидів значно погіршили екологічну обстановку;
- підвищилася кількість хвороб та передчасна смертність людей;
- збільшилася кількість аварій, травмованих та померлих людей;
- негативний екологічний стан міста сприяв появі хворих дітей, які щойно народилися.

В Європі для зниження шкідливого впливу автомобільного транспорту на довкілля заборонили рух маршрутних таксі, транзитних вантажних автомобілів і розвивають тільки рейкові перевезення та електротранспорт. Для зниження кількості «технологічних пробок» перша полоса руху використовується тільки для міського транспорту та звичайних таксі.

Екологічний стан міста, наявність заводів, виробничих підприємств, історичних пам'яток, об'єктів відпочинку та розваг. В Дніпропетровську, Донецьку, Харкові, сконцентровано багато виробничих підприємств та шахт, які суттєво впливають на необхідність розвитку транспортної інфраструктури з метою доставки до роботи працівників в межах міста та з приміської зони. Оскільки в місті від цих виробництв дуже забруднене довкілля, то вкрай необхідно для налагодження транспортних зв'язків використовувати екологічно чисті види транспорту [2].

Аналогічна проблема виникає для доставки мешканців та гостей міста до історичних пам'яток, об'єктів відпочинку, туризму та розваг. В таких містах як Київ, Львів та Одеса для цього слід впроваджувати спеціальні види транспорту, які б не забруднювали довкілля. До них слід віднести:

- Автобуси на електричному живленні;
- Експресійні тролейбуси;
- Трамваї на гумовому ході;
- Рейкові автобуси;
- Вагони-трамваї;
- Приміські електропоїзди;
- Річні та морські теплоходи або трамваї та ін.

Рівень доходів, смертності, народжуваності та мобільність населення міста. На основі дисертаційних досліджень встановлено, чисельність транспортних пасажирських перевезень в Україні з кожним роком зменшується, оскільки на це впливають народжуваність, смертність та відносно низькі доходи населення [3, 4]. Але у великих містах перевезення населення поступово зростають, оскільки на фоні підприємств, що скорочують робітників, одночасно з'являються нові виробництва. Одночасно збільшується територія міст та протяжність транспортних маршрутів. Збільшується мобільність населення у приміській зоні відпочинку, розваг та туризму на фоні заміни небезпечного автомобільного транспорту на екологічно чисті види. У великих містах значно зростає кількість міжнародних туристів та закордонних гостей, оскільки Україна стала відкритою для інших країн світу.

Вплив цих факторів на розвиток транспортної інфраструктури міста потребує додаткових досліджень.

Розташування аеропортів, залізничних, морських, автобусних та річкових вокзалів. З розвитком великих міст України необхідно впровадити адекватні зміни транспортної інфраструктури та нових видів міського рухомого складу, який би відповідав нормам екологічної безпеки, підвищеної швидкості, комфорту та якості. Більшість аеропортів, авто та річкових вокзалів потребує реконструкції у відповідності до умов сучасного ринку та реформування транспортної галузі. В кращому стані знаходяться залізничні вокзали Києва, Дніпропетровська, Харкова та Львова. До 2012 року буде реконструйовано залізничний вокзал в Донецьку. В стадії будівництва та реконструкції знаходяться аеропорти в Києві, Дніпропетровську, Львові, Харкові та Донецьку. В деяких великих містах автовокзали потребують реконструкції, розширення або перенесення в іншу зону. Але ще не вирішене питання доставки пасажирів від аеропортів до міста. Наприклад, в Києві розпочато будівництво залізничної магістралі від аеропорту Бориспіль. В окремих вказаних містах України транспортний зв'язок аеропортів з містом не завжди виконано оптимально.

Для швидкої доставки пасажирів до вокзалів будь-якого виду з різних регіонів міста та в зворотному русі необхідно організувати спеціальні види міського транспорту:

- Швидкісний трамвай;
- Швидкісний трамвай на гумовому ходу;

- Приміські пасажирські електропоїзди;
- Рейкові автобуси;
- Вагон-трамвай;
- Автобуси на електричному живленні.

Виділення коштів з міського та державного бюджету країни. Будівництво транспортної інфраструктури та придбання рухомого складу за кошти приватного капіталу.

Якщо попередні фактори визначали необхідності реформування міського транспорту, то наявність бюджетних та приватних коштів створюють умови для розвитку транспортної інфраструктури міста та придбання рухомого складу.

Аналіз виділення коштів з бюджетів усіх рівнів показав, що без підтримки уряду реалізувати суттєві зміни транспортної інфраструктури не вдається. Цьому є багато прикладів будівництва: аеропортів в Києві та Львові; мостів через Дніпро, метро в Дніпропетровську та Києві та ін. В той же час є, правда поодинокі, приклади, коли окремі приватні особи на власні кошти закупляють літаки, автобуси та інший рухомий склад для перевезення пасажирів.

Враховуючи те, що бюджети країни та окремих міст не дозволяють виділити необхідні кошти на реформування міського транспорту, до процесу оптимального розвитку транспортних перевезень в умовах обмежених капітальних вкладень слід підходити строго за науково обґрунтованими принципами.

Висновки

Таким чином, на основі вище викладеного можна відмітити, що при організації пасажирських перевезень міським пасажирським транспортом для сталого розвитку необхідно розробити наукові принципи, які б враховували усі перелічені вище фактори.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Дорогунцов, С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Підручник [Текст] / С. І. Дорогунцов, Т. А. Заяць, Ю. І. Пітюренко та ін. – Вид. 2-ге, без змін. - К.; КНЕУ, 2007. – 992 с.
2. Мельник, Л. Г. Екологічна економіка: Підручник [Текст] / Л. Г. Мельник. – 3-тє вид., випр. і допов. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 367 с.
3. Статистичний збірник «Регіони України 2007». За ред. О. Г. Осауленка. / Державний комітет статистики України, 2008.

4. Статистичний збірник «Регіони України 2008».
За ред. О. Г. Осауленка. / Державний комітет
статистики України, 2009.

*Надійшла до редколегії 31.11.2011.
Прийнята до друку 26.04.2012.*

Ю. П. МЕЛЬЯНЦОВА

ВЛИЯНИЕ РАЗНЫХ ФАКТОРОВ НА РАЗВИТИЕ ГОРОДСКОГО ТРАНСПОРТА

В статье проанализировано влияние разных факторов на развитие городского транспорта.

Ключевые слова: транспортная инфраструктура, городские пассажирские перевозки.

Yu. MELYANTCOVA

INFLUENCE OF DIFFERENT FACTORS IS ON DEVELOPMENT OF PUBLIC TRANSPORT

In article influence of different factors on municipal transportation development is analyzed.

Keywords: a transport infrastructure, municipal passenger transportations.